

Armoede in Nederland groeit

**Uitkomsten peiling onder
professionals, oktober 2022**

Inleiding

Resultaten van de tweede peiling over geldzorgen onder professionals

In dit rapport lees je de resultaten van de peiling over geldzorgen onder professionals. En geven wij onze visie op deze uitkomsten.

Bestaanszekerheid onder druk

Ons systeem piept en kraakt. Steeds meer mensen lopen het risico om vast te lopen, waarbij basale zekerheden in gevaar komen. Wereldwijd en ook in Nederland stapelt crisis op crisis. Dit vertaalt zich in berichten over de broodnodige ontbijtjes op scholen, voedselbanken die de groei moeilijk kunnen bijbenen en het Nederlandse Rode Kruis dat nu zelfs in Nederland begonnen is met het verspreiden van voedselpakketten.

De torenhoge inflatie zorgt ervoor dat niet alleen de kwetsbare groepen, maar ook de middeninkomens worden geraakt in hun koopkracht. Volgens cijfers van het Sociaal en Cultureel Planbureau* stijgt het aantal kinderen dat in 2022 in armoede opgroeit significant ten opzichte van 2021. Er zijn bijna 100.000 kinderen in armoede bijgekomen. Als de aangekondigde nationale en lokale koopkracht maatregelen aanslaan kan dit aantal mogelijk weer dalen, maar dit is onzeker.

Met andere woorden: de bestaanszekerheid van veel gezinnen en huishoudens staat onder druk en daarmee staat de basis van brede welvaart en welzijn van Nederland onder spanning en mogelijk ook langdurig. Artikel 20 van onze grondwet geeft ons het recht op bestaanszekerheid. Vele voorbeelden en affaires illustreren dat het ingewikkeld is je recht te halen en daarmee je bestaanszekerheid veilig te stellen. En dit vraagt om actie van de overheid en ook van ons als samenleving als geheel.

Professionals in het preventieve veld, zoals de jeugdgezondheidszorg (JGZ), onderwijs en het sociaal domein, spelen een cruciale rol in het veiligstellen van de bestaanszekerheid en welzijn van kinderen en de gezinnen waarin zij opgroeien.

Peiling geldzorgen

Daarom hebben wij voor en na de zomer van 2022 een peiling gedaan onder deze professionals en hebben we twee keer onder ouders de Balansmeter uitgezet. Via verschillende kanalen in ons netwerk en via de netwerken van onze partners zijn deze vragenlijsten breed uitgezet. De antwoorden zijn bij het NCJ verzameld en verwerkt.

Wij vroegen de ouders en professionals o.a. over: het herkennen van geldzorgen en of zij zelf geld stress ervaren. En of zij genoeg handvatten hebben om dit bespreekbaar te maken en over voldoende netwerk beschikken om cliënten, vrienden, burens of bekenden naar de juiste hulp te verwijzen. Dit geeft een beeld vanuit het perspectief van professionals en ouders.

* Armoede daalt door maatregelen kabinet, SCP plaatst wel kanttekeningen | Nieuwsbericht | Sociaal en Cultureel Planbureau

Wat valt ons op in deze peilingen?

- Bijna 50% van de professionals herkent geldzorgen bij ouders, opvoeders en jeugdigen. De andere 50% twijfelt hierover. Dit zien we ook terug in de uitkomsten van de 6e Balansmeter onder ouders: 32,6% van de ouders gaf hierin aan zich zorgen te maken over geld.
- Steeds meer professionals weten hoe ze geldzorgen bespreekbaar moeten maken. Ruim 70% van de respondenten weet voldoende of goed hoe je geldzorgen bespreekbaar moet maken. Dit was voor de zomer nog 65% van de respondenten.
- Het bespreken van geldzorgen is nog niet voor iedereen even makkelijk. Dit verdient aandacht. Professionals kunnen een mogelijk verschil maken. Slechts 30% van de respondenten heeft het gevoel dat jeugdigen en of ouders daadwerkelijk met hen over geldzorgen durven te spreken. 65% twijfelt hierover en 5% denkt van niet.
- Met de juiste ondersteuning kunnen professionals het verschil maken en ouders begeleiden en verwijzen naar de juiste hulp in de buurt. Hier is nog een wereld te winnen. Uit de laatste peiling blijkt dat 33% van de professionals aangeeft voldoende concrete handvatten te hebben om te kunnen ondersteunen als er geldzorgen zijn. Dit percentage is gegroeid ten opzichte van de vorige peiling (bijna 28%) maar is nog steeds laag. 66% van de professionals denkt van niet, of twijfelt hierover (t.o.v. ruim 70% voor de zomer).
- Om mensen met geldzorgen te verwijzen naar de juiste ondersteuning is het van cruciaal belang om de lokale sociale kaart te kennen. Met andere woorden: korte lijnen en warme contacten hebben met hulpverleners waar je de gezinnen naar kunt verwijzen. Uit onze peiling blijkt dat slechts 28% van de deelnemers de sociale kaart ten aanzien van het ondersteunen bij geldzorgen goed kent en weet naar wie ze mensen met geldzorgen kunnen verwijzen. Bijna 70% kent geen directe contactpersonen of heeft geen directe lijnen binnen de sociale kaart, is niet tevreden over de opvolging of terugkoppeling of heeft zelfs géén inzicht in de sociale kaart. Hier kan binnen de JGZ en het hele preventie veld echt het verschil gemaakt worden.
- Een groot deel professionals maakt zich zorgen en voorziet dat veel gezinnen het de komende tijd moeilijk gaat krijgen. Ruim 42% van de ondervraagden denkt dat 10-25% van de gezinnen die zij zien het financieel moeilijk gaan krijgen. Ruim 27% denkt 0-10% van de gezinnen en nog eens 21% denkt dat 25-50% van de gezinnen met wie zij contact hebben het zwaar krijgt. Ten opzichte van de vorige peiling zien we hier een duidelijke verschuiving van de 0-10% naar de 25-50%.
- We constateren dat bijna 65% van de professionals soms tot vaak terughoudendheid voelt met betrekking tot het bespreken van geldzorgen. In het bijzonder als het gaat om hun eigen financiën of een constatering dat een collega het mogelijk financieel moeilijk heeft. Dit is iets afgenomen ten opzichte van voor de zomer. Dit vraagt wat ons betreft om een vervolg en meer verdieping en begeleiding richting de professionals.
- Een belangrijk aandachtspunt is de financiële positie van professionals zelf. Het aantal professionals dat zich soms tot altijd zorgen maakt over hun eigen financiële situatie is toegenomen tot ruim 50%. Het grootste verschil ten opzichte van de vorige peiling is het aantal mensen dat zich nooit zorgen maakt: dit is gedaald van 25% naar minder dan 15%. Professionals die zelf stress ervaren vanwege financiële zorgen hebben minder ruimte in hun hoofd om de volle aandacht te hebben voor de ander. Stress doet wat met je, ook met professionals!

Hoe kunnen we deze cijfers beschouwen? En tegen welk licht kunnen we de uitkomsten houden?

Op dit moment is er veel aandacht voor geldstress. Dit vertaalt zich naar vele landelijke en lokale ondersteuningsmogelijkheden en regelingen. Deze mogelijkheden en regelingen komen meestal uit de publieke sector. Maar er zijn ook maatschappelijke initiatieven, zoals vermogensfondsen en noodhulpfondsen die hulp bieden aan gezinnen en huishoudens die het financieel moeilijk hebben. Óók aan werkenden die meer verdienen dan 130% van de bijstandsnorm, en zelf vaak verwachten nergens recht op te hebben. Veel van deze regelingen en mogelijkheden bereiken de mensen niet. Het zou helpen als deze beter zichtbaar en vindbaar zijn.

Want veel van deze organisaties constateren dat deze fondsen, regelingen en ondersteuningsmogelijkheden niet volledig worden gebruikt en ingezet worden. Met andere woorden: er is wel ruimte voor veel ondersteuning, maar de ondersteuningsmogelijkheden bereiken de gezinnen die dit nodig hebben lang niet altijd. Omdat veel mensen, dus ook professionals, niet op de hoogte zijn van de regelingen, de drempel tot aanvragen te hoog is of omdat zij zich schamen er gebruik van te moeten maken.

Zo zijn er bijvoorbeeld naast de eenmalige tegemoetkoming van de energiekosten in november en december, nog meer regelingen waar je aanspraak op kan maken als je de torenhoge eindafrekening niet kan betalen. Dit geldt ook voor zorgkosten, kosten voor onderwijs, kindpakketten en andere benodigheden voor kinderen zoals bijvoorbeeld zwemles en vanaf 2023 ook het energie plafond.

Waarom beschrijven we dit?

Op dit moment blijven er te veel regelingen en mogelijke oplossingen liggen. Het is heel belangrijk dat zowel de burgers als de professionals goed op de hoogte zijn van alle kansen en mogelijkheden. Echter, dit probleem is te groot om op individueel niveau in de spreekkamer op te lossen. Als professional kan je je best doen om het onderwerp bespreekbaar te maken en mensen door te verwijzen, maar de echte oplossingen moeten bij de overheid vandaan komen. En dan hebben we het niet over de tijdelijke pleisters, zoals het ontbijt op school en de tegemoetkoming in de energiekosten. Maar over een blijvende verandering in het systeem. Daarmee bedoelen we een duidelijke visie op bestaanszekerheid en de uitvoering hierop. Een nieuw en fatsoenlijk sociaal minimum, dat toegankelijk is en zorg draagt dat iedereen mee kan doen en bijdraagt aan gelijke kansen voor ouders en hun kinderen. Het kabinet heeft een commissie ingesteld met als opdracht in 2023 te komen met een advies hoe een fatsoenlijk en toegankelijk sociaal minimum eruit zou moeten zien en daarmee het sociaal minimum te herijken**.

Tot slot een laatste hartenkreet op basis van de inzichten van deze peiling. We vinden het zorgwekkend dat een grote groep professionals zelf ook geld stress ervaart. De huidige crisis raakt ons allemaal en we moeten er samen voor zorgdragen dat niemand door het ijs zakt. Dus hierbij een oproep aan politici, beleidsmakers, werkgevers, leidinggevenden en collega's: zorg ervoor dat de professionals geen blinde vlek worden binnen de aanpak van armoede. Ook zij kunnen kwetsbaar zijn. Ofwel een oproep aan ons allen om naar elkaar om te zien.

Pilots samenwerking in de aanpak van kinderarmoede binnen gemeenten

In een samenwerking tussen Divosa, het Jeugdeducatiefonds, Sterk Uit Armoede en het NCJ worden er pilots gedraaid binnen gemeenten om te testen hoe een samenwerking tussen preventie en jeugd, het sociaal domein, onderwijs en ervaringsdeskundigheid er uit kan zien en kan verbinden. In 2023 presenteren we hiervan de resultaten en vertalen dit naar een praktisch stappenplan.

** Kabinet stelt commissie in die sociaal minimum gaat onderzoeken | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl

Resultaten van de peiling onder professionals

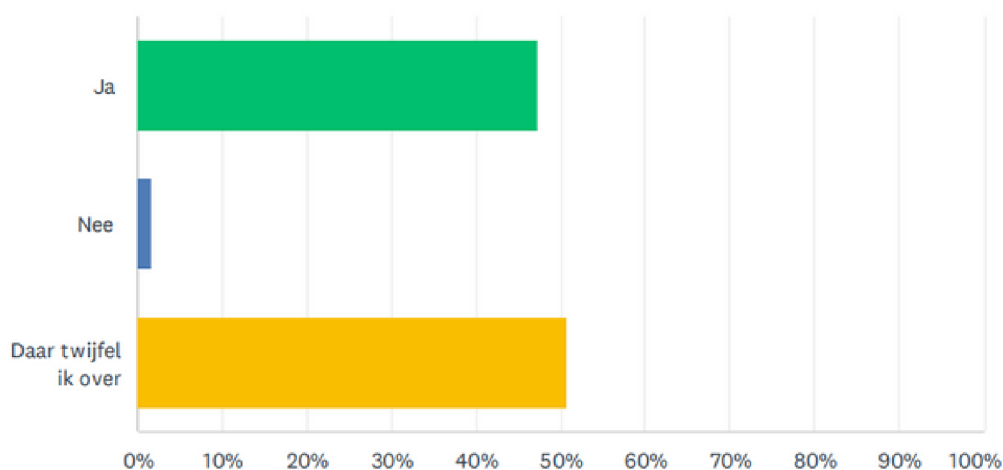
De vragen

De peiling bestaat uit de volgende vragen:

1. Herken jij de signalen van geldzorgen bij jeugdigen en/of hun ouders/opvoeders?
2. Weet je hoe je geldzorgen bespreekbaar kunt maken met jeugdigen/ouders/opvoeders?
3. Heb je het gevoel dat jeugdigen en hun ouders hierover ook werkelijk met jou in gesprek (durven) gaan?
4. Heb je voldoende concrete handvatten om jeugdigen/ouders/opvoeders te ondersteunen als er geldzorgen zijn?
5. Als er sprake is van geldzorgen bij een gezin, weet jij dan naar wie je kunt doorverwijzen en/of met wie je kunt samenwerken?
6. Wat is het percentage jeugdigen en/of ouders/opvoeders waarmee jij contact hebt dat moeite gaat krijgen om maandelijks rond te komen door de stijgende inflatie? We vragen hier naar een inschatting op basis van wat jij ziet en hoort van de gezinnen.
7. Ervaar jijzelf een taboe op het bespreken van geldzorgen?
8. Maak jij je ook wel eens zorgen over jouw (toekomstige) financiële situatie vanwege de stijgende kosten?
9. Tot welke sector behoort jouw organisatie?
10. Jouw werkgebied: Kies een of meerdere provincies waarbinnen je werkt of kies 'landelijk'

V1 Herken jij de signalen van geldzorgen bij jeugdigen en/of hun ouders/opvoeders?

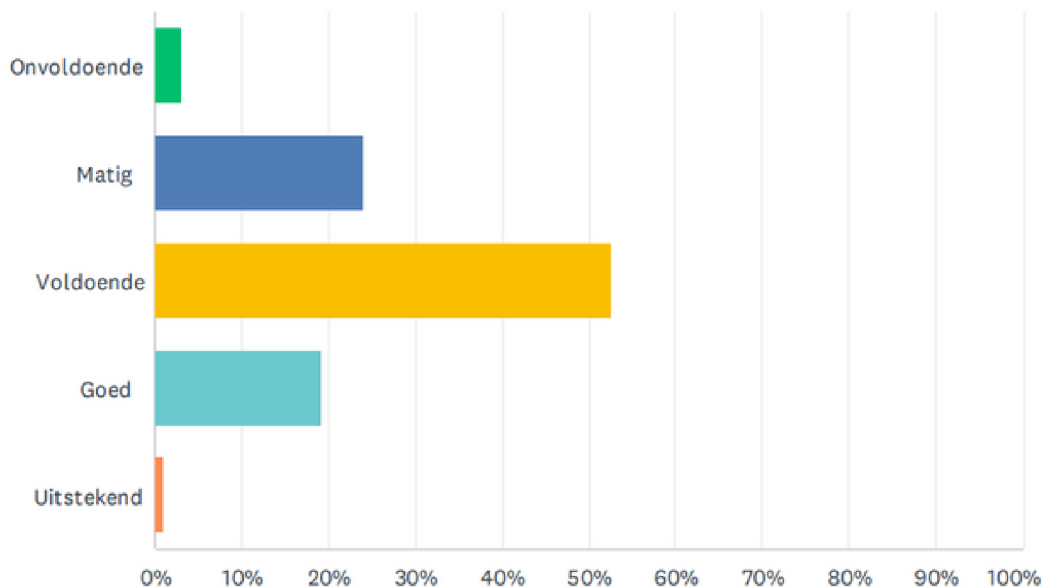
Beantwoord: 447 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Ja	47.43%	212
Nee	1.79%	8
Daar twijfel ik over	50.78%	227
TOTAAL		447

V2 Weet je hoe je geldzorgen bespreekbaar kunt maken met jeugdigen/ouders/opvoeders?

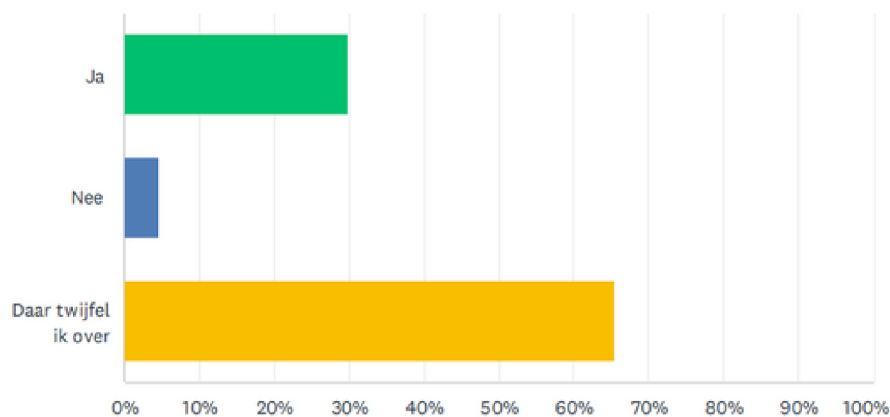
Beantwoord: 443 Overgeslagen: 4

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Onvoldoende	2.93%	13
Matig	24.15%	107
Voldoende	52.60%	233
Goed	19.19%	85
Uitstekend	1.13%	5
TOTAAL		443

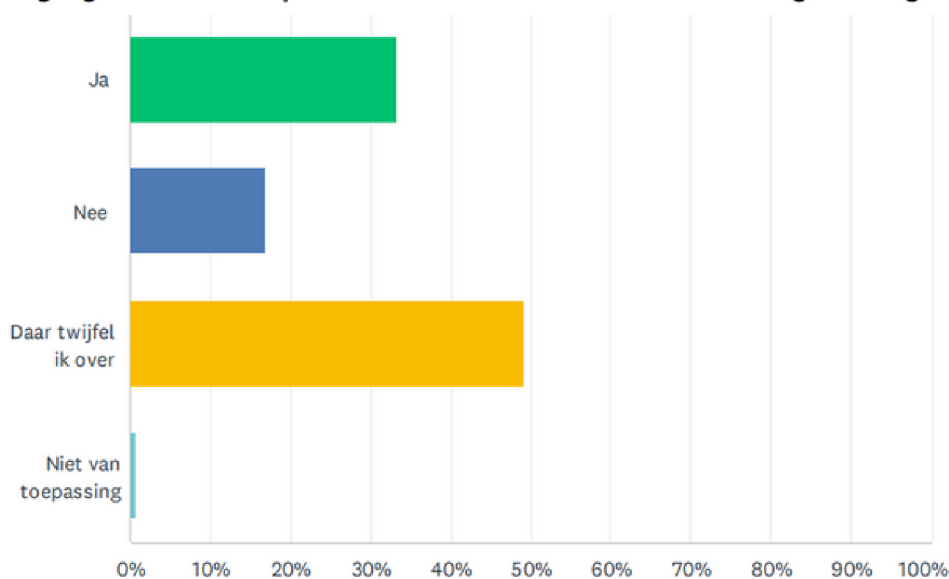
V3 Heb je het gevoel dat jeugdigen en hun ouders hierover ook werkelijk met jou in gesprek (durven) gaan?

Beantwoord: 446 Overgeslagen: 1

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Ja	29.82%	133
Nee	4.71%	21
Daar twijfel ik over	65.47%	292
TOTAAL		446

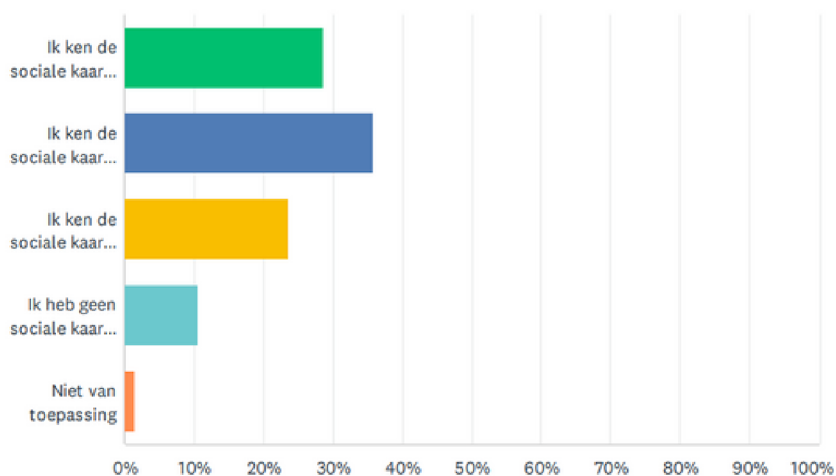
V4 Heb je voldoende concrete handvatten om jeugdigen/ouders/opvoeders te ondersteunen als er geldzorgen zijn?

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Ja	33.18%	148
Nee	16.82%	75
Daar twijfel ik over	49.33%	220
Niet van toepassing	0.67%	3
TOTAAL		446

V5 Als er sprake is van geldzorgen bij een gezin, weet jij dan naar wie je kunt doorverwijzen en/of met wie je kunt samenwerken?

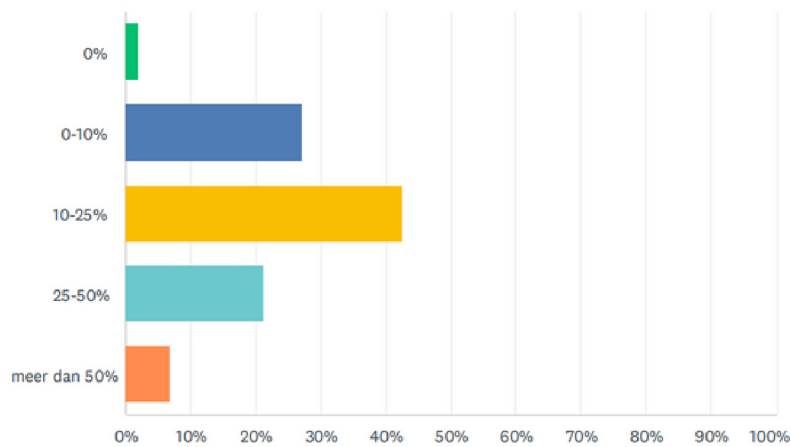
Beantwoord: 445 Overgeslagen: 2

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Ik ken de sociale kaart en ik heb goede contacten	28.54%	127
Ik ken de sociale kaart, maar het lukt me niet altijd om de juiste contactpersonen te bereiken	35.73%	159
Ik ken de sociale kaart, maar ben niet tevreden over de opvolging of terugkoppeling van de andere organisaties	23.60%	105
Ik heb geen sociale kaart en weet niet goed naar wie ik kan verwijzen of met wie ik kan samenwerken	10.56%	47
Niet van toepassing	1.57%	7
TOTAAL		445

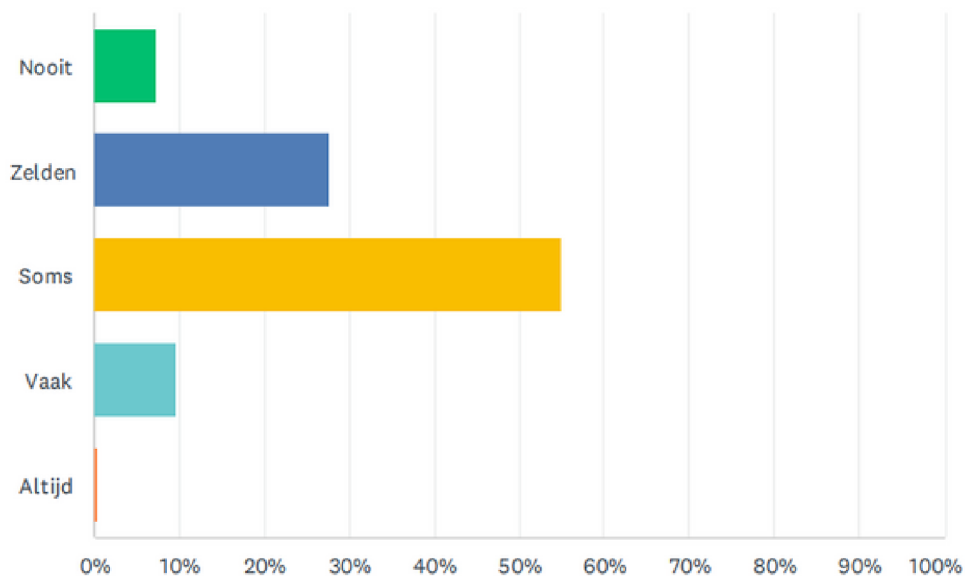
V6 Wat is het percentage jongeren en/of ouders/opvoeders waarmee jij contact hebt dat moeite gaat krijgen om maandelijks rond te komen door de stijgende inflatie? We vragen hier naar een inschatting op basis van wat jij ziet en hoort van de gezinnen.

Beantwoord: 446 Overgeslagen: 1

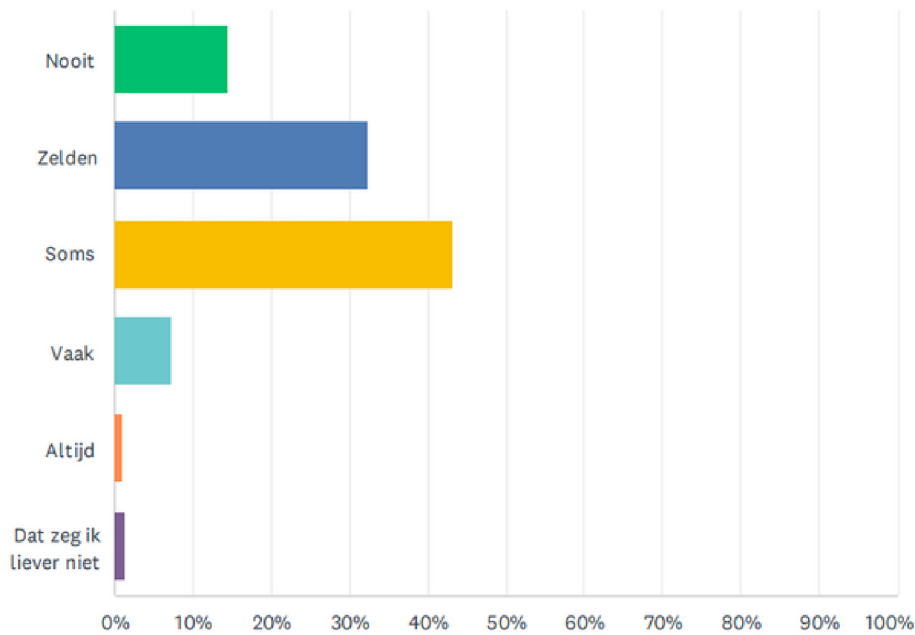
ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
0%	2.02% 9
0-10%	27.35% 122
10-25%	42.60% 190
25-50%	21.30% 95
meer dan 50%	6.73% 30
TOTAAL	446

V7 Ervaar jijzelf een taboe op het bespreken van geldzorgen?

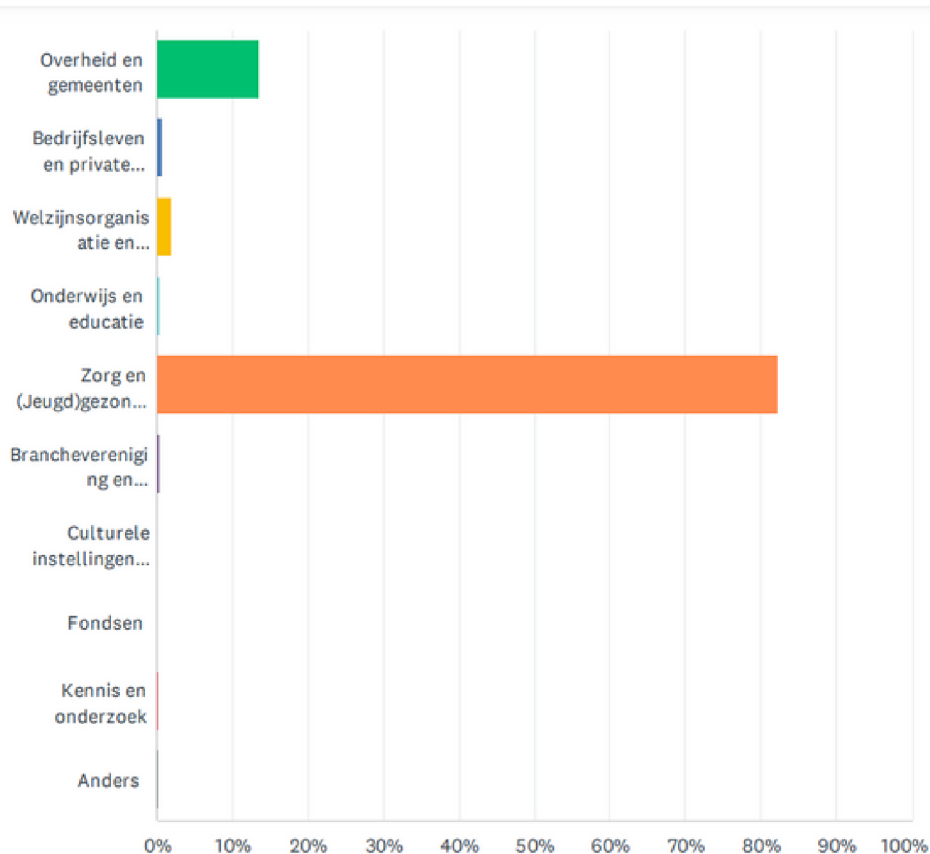
ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
Nooit	7.21% 32
Zelden	27.70% 123
Soms	54.95% 244
Vaak	9.68% 43
Altijd	0.45% 2
TOTAAL	444

V8 Maak jij je ook wel eens zorgen over jouw (toekomstige) financiële situatie vanwege de stijgende kosten?

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Nooit	14.57%	65
Zelden	32.51%	145
Soms	43.27%	193
Vaak	7.17%	32
Altijd	1.12%	5
Dat zeg ik liever niet	1.35%	6
TOTAAL		446

V9 Tot welke sector behoort jouw organisatie?

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Overheid en gemeenten	13.65%	61
Bedrijfsleven en private partijen	0.67%	3
Welzijnsorganisatie en maatschappelijk werk	2.01%	9
Onderwijs en educatie	0.45%	2
Zorg en (Jeugd)gezondheidszorg	82.33%	368
Branchevereniging en belangenvereniging	0.45%	2
Culturele instellingen, sportverenigingen en recreatie	0.00%	0
Fondsen	0.00%	0
Kennis en onderzoek	0.22%	1
Anders	0.22%	1
TOTAAL		447

V10 Jouw werkgebied: Kies een of meerdere provincies waarbinnen je werkt of kies 'landelijk'

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Landelijk	1.34%	6
Drenthe	5.37%	24
Flevoland	5.15%	23
Friesland	12.30%	55
Gelderland	12.98%	58
Groningen	0.89%	4
Limburg	1.79%	8
Noord-Brabant	10.29%	46
Noord-Holland	8.28%	37
Overijssel	8.28%	37
Utrecht	4.70%	21
Zeeland	6.49%	29
Zuid-Holland	24.38%	109
Totaal aantal respondenten: 447		

Contact en meer informatie:

Lieke van der Meulen
 lvdmeulen@ncj.nl | 06-13136499